

Policy för studenter vid Polishögskolans Polisprogram och som blir gravida under utbildningstiden

Polishögskolan (PHS) policy för gravida studenter har tagits fram för att erbjuda gravida studenter en trygg och säker utbildningssituation samt för att kunna hantera en graviditet under utbildningstiden så att studiegången för den enskilde studenten inte försenas mer än absolut nödvändigt. Gravida studenter skall så långt det är möjligt ges förutsättningar att genomföra sina studier med samma förutsättningar och villkor som gäller för alla som genomgår polisprogrammet. PHS ambition är att finna lösningar som är anpassad till den enskilda studentens förutsättningar/önskemål men också till de krav som utbildningen ställer i olika delmoment.

Utgångspunkt för denna policy är det regelverk som finns beträffande arbetsmiljön i arbetslivet.

Gravid students ansvar och möjligheter/hinder att delta i viss praktisk undervisning.

PHS ansvar och möjligheter att erbjuda en säker och god miljö för studier.

Syftet är att gemensamt hitta en lösning där studenten kan ges möjlighet att genomföra så stora delar av utbildningen som möjligt, utan att den enskilde studenten riskerar den egna hälsan eller tvingas att ge avkall på en hög utbildningskvalité.

Studentens ansvar

Ett stort ansvar ligger på den gravida studenten att anmäla till skolläningen om sin graviditet. Det innebär stort risktagande för fostret om den havande inte hör samman de restriktioner som föreligger angående de praktiska momenten.

PHS ansvar

När PHS får kännedom om att en student är gravid, bedömer studierektor för grundutbildningen vilka justeringar i arbetsmiljön som är nödvändiga för den enskilde studenten. Detta innebär att PHS tillsammans med den berörde studenten upprättar en individuellt anpassad studieplan.

Minimerad frånvaro

Gravid student skall ges möjlighet att inte bli frånvarande från utbildningen under längre tid än nödvändigt.

Individuellt anpassad studieplan

PHS skall gå studenten till mötes, så långt det är möjligt, för att på bästa sätt formulera en individuell studieplan/anpassad studiegång. Här är det viktigt att man beaktar var i utbildningsprocessen studenten befinner sig. Det bör finnas möjligheter till en ”avtrappningsfas” innan studieuppehållet samt en ”påtrappningsfas” när studenten kommer tillbaka. Det sistnämnda kan vara nödvändigt för att fasa in vissa ämnen eller om möjligt, läsa vissa ämnen/moment parallellt. När PHS har fått kännedom om students graviditet skall PHS kalla till möte med studenten för att se över möjligheterna till individuellt anpassad studiegång alt. avtrappningsfas. När studenten skall återuppta sina studier, åligger det studenten att snarast informera skolan för att få ett nytt möte till stånd där förutsättningarna till återgång/påtrappningsfas planeras.

Specialundervisning

Finns behov samt möjlighet/tillgänglighet bör studenten erbjudas specialundervisning i vissa utbildningsavsnitt under avtrappnings- och påtrappningsfas.

Komplettering under föräldraledighet

Om studenten har möjlighet kan denna under föräldraledigheten gå in och delta i ordinarie utbildningsmoment för att komplettera vissa moment. Ansvaret härvid ligger på studenten att ta kontakt med PHS för denna möjlighet.

Studieuppehåll med platsgaranti

Om en gravid student påbörjar polisutbildningen måste denna få information om att det ingår en stor andel praktiska moment i polisutbildningen och därefter ta ställning till om studier ska påbörjas eller inte. En gravid sökande som blivit antagen till PHS men ännu inte påbörjat utbildningen, beviljas studieuppehåll med platsgaranti de nästkommande tre terminerna.

Vapenutbildning

Skytte med eldhandvapen och skarp ammunition förbjuds oinskränkt för gravida studenter under utbildning på PHS. Förbudet gäller under hela graviditeten. Se vidare**.

Självskydd

Riktlinjer för vad som gäller för gravidas deltagande i de praktiska självskyddsövningarna baseras på de medicinska utlåtande som medicinsk expertis rekommenderat. Se rekommendationerna i bilaga 1 och 2.

Teoretiska kurser

När det gäller teoretiska kurser med praktiska inslag kan deltagande i vissa fall ske genom att studenten är närvarande som observatör. I andra fall kan det finnas ett uttalat värde i att studenten deltar mer fysiskt men detta får bedömas från fall till fall. Detta utgör en del av den planering som görs av skolledning/ansvarig lärare i samråd med studenten för hennes individuella och anpassade studiegång. Exempelvis bör en gravid student kunna delta som observatör vid de praktiska momenten i ett huvudsakligt teoretiskt block. För att få kursen godkänd kan det krävas att studenten i ett senare skede deltar även praktiskt i samma moment. Denna senare komplettering ska däremot inte per automatik ligga till hinder för studenten för att få flyttas upp en termin i utbildningen. Prövning skall ske individuellt.

Dokumentation

I utbildningsmoment där gravid student kan delta i valda delar är det viktigt som en del av kvalitetssäkringen att dokumentation sker. Dokumenterande lärare skall kunna förmedla dokumentationen vidare till nästa lärare som tar över ansvaret för ämnet. På så vis säkras att studenten inte missar något moment, utan har möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen till fullo.

Terminsuppflyttning

Vid översikten för en students möjlighet att flyttas upp till nästa termin skall en helhetsbedömning göras. Det skall finnas möjlighet för en student att flytta upp till nästa termin även om studenten har mer än ett praktiskt moment icke godkänt. Bedömningen skall göras utifrån vilka praktiska moment i blocken det är som släpar efter och hur de påverkar studentens möjlighet att kunna tillgodogöra sig kommande termins ämnen. Kvalitetssäkringen sker genom ovan beskrivna anteckningar.

Civil anställning

PHS har en ambition att tillsammans med studenten försöka hitta en civil anställning på en lämplig polismyndighet för den gravida student som inte kan fortsätta sina studier under den tid studenten har studieuppehåll. En vinst med denna lösning är att studenten får en möjlighet att upprätthålla kontakt med sin blivande yrkesroll.

Källor / Underlag**Bilaga 1.**

Arbetsmiljölagen 1977:1160

Arbetsmiljöförordning 1977:1166

AFS 1994:32 Gravida och ammande arbetstagare

Försvarmaktens råd och riktlinjer för gravida och ammande arbetstagare

Angående arbetsgivaransvaret kommer uppgifterna om tolkning och praktiserande av lagstöd m.m. från Margareta Varholm (26/5-06) på Arbetsmiljöverket.

Under rubriken *Studentens ekonomi* kommer uppgifterna från Margareta Höglund (26/5-06) och Jonas Fredell (1/6-06) på Försäkringskassan.

Arbetsgruppen som arbetat fram förslag till policy har bestått av:

Björn Jacobson, självskyddsinstruktör, PHS Sörentorp

Anita Westerman, lärare i poliskunskap, PHS Sörentorp

B-O Johansson, vapeninstruktör, PHS Sörentorp

Emma Cronberg, polisförbundet i Sthlms län

Adjungerad vid två tillfällen:

Lena Runströmer, självskyddsinstruktör, PHS Sörentorp

Stort tack till Dr Pa Hellström, Björn Skoog och Per Mårten Stenlund, medicinsk expertis från Försvarmakten som har genomfört en utredning och bidragit med riktlinjer för gravida studenters självskyddsmiljö på PHS.

Synpunkter på PHS – GAK**Bilaga 2****Självförsvarsövning:**

Individuella grundläggande, kontrollerade övningar behöver ej begränsas före 24:de graviditetsveckan om inte den gravida studenten eller ansvarig läkare bedömer annat.

Praktiska övningar bör först ske efter samråd mellan gravid student, PHS samt med läkare som har dokumenterad kompetens.

Praktiska övningar i grupp skall ej tillåtas efter 24:e graviditetsveckan

Praktisk övning med batong i grupp skall ej tillåtas under graviditeten på grund av hög ljudnivå (103 – 115 dBA Max Fast).

(Kommentar: Samtliga som deltar i betongövning skall använda hörselskydd - hörselskyddspropp eller kåpa.)

Hinderbana:

Normal hinderbaneövning behöver ej begränsas före 24:e graviditetsveckan om inte den gravida studenten eller ansvarig läkare bedömer annat

Normal hinderbaneövning skall ej tillåtas efter 24:e graviditetsveckan

Begränsad hinderbaneövning kan ske efter samråd mellan gravid student, PHS samt med läkare som har dokumenterad kompetens även efter den 24:e graviditetsveckan.

Ämnet självskydd**Bilaga 3**

Under arbetet med att ta fram en policy för hur utbildning av gravida studenter bör bedrivas har jag kommit fram till följande förslag till riktlinjer genom att rådgöra med mina lärarkollegor inom självskyddsområdet, övriga medlemmar i arbetsgruppen samt med de läkare från försvaret som arbetsgruppen varit i kontakt med.

I början av graviditeten kan den studerande delta i utbildningen i full utsträckning, förutom då höga ljud förekommer.

Studerande som haft missfall tidigare bör emellertid överväga att avbryta utbildningen, d.v.s. att över huvud taget inte delta i självskydd.

Vid övningar med en sådan ljudnivå att hörselskydd krävs skall gravida studerande inte vara i utbildningslokalen. Det innebär att delar av batongutbildningen inte kan genomföras av bl.a. ljudskäl.

En gräns går ungefär vid 25 graviditetsveckan. Efter denna vecka skall studenten inte delta i de praktiska delarna av självskyddsutbildningen och inte heller löpa på hinderbanan.

Veckorna innan den 25 vecka kan den studerande delta i praktiska utbildningsmoment men med försiktighet, tunga lyft skall inte utföras.

Den gravida studenten skall inte vara figurant vid övningar. Hon bör dock kunna delta i formella övningar i rollen som polis. Hon skall då tilldelas en avskild plats och träna med studenter, som är särskilt insatta och utvalda för figurantrollen.

Naturligtvis skall försiktighet iakttas även innan vecka 20-22 men den gravida studenten bör kunna delta på ett normalt sätt i övningarna.

Läraren skall föra noggranna anteckningar så att det framgår vilka moment som den studerande inte har deltagit aktivt i. Detta för att det skall vara möjligt att komplettera de saknade utbildningsmomenten efter avslutad graviditet.

Rent allmänt måste den gravida studenten ta ansvar för att säga ifrån då hon känner att utbildningen ligger på en för riskfylld nivå eller att hon inte mår bra vid vissa övningar. Likaså måste läraren kunna avgöra vilka moment som den studerande ska avstå ifrån att genomföra.

Björn Jacobson

Ämnessamordnare i självskydd vid PHS

*Arbetsgivaransvaret finns reglerat i Arbetsmiljöverkets författningssamling 1994:32 (AFS) Gravida och ammande arbetstagare. Föreskrifterna utfärdas med stöd av Arbetsmiljöförordningen 1977:1166 (AmF) 18 §, en paragraf som i sin tur legitimeras av Arbetsmiljölagen 1977:1160 (AmL). AmL gäller ”varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för arbetsgivares räkning” AmL 1:2 §. Arbetstagare ska likställas med den som genomgår utbildning AmL 1:3 § p 1.

Vad innebär det i praktiken? För arbetsgivaren innebär det följande ansvar och skyldigheter när denne fått kännedom om att anställd är gravid:

1. Justera arbetsmiljön. Detta inbegriper bl.a. att arbetsgivaren är skyldig att göra en individuell bedömning av arbetsmiljön för gravid arbetstagare samt genomföra individuellt anpassad arbetssituation/studieplan för den gravida.

Går det inte att få fullt arbetsför arbetstagare genom ovan åtgärder är arbetsgivaren skyldig att försöka hitta:

2. Alternativa arbetsuppgifter/jobb.

Faller arbetsgivaren i sina försök har arbetstagaren rätt till sista alternativet:

3. Havandeskapspenning.

Enligt Margareta Varholm på arbetsmiljöverket gäller AmL, AmF och AFS:en fullt ut på PHS. Vid kontrollfrågor angående arbetsgivarens ansvar enligt ovan redovisade punkt 1 och 2 blir det en mer komplex tolkning av lagstiftningen. I skolmiljö är arbetsgivaren enbart skyldig enligt punkt 1 ovan. Vidare skyldigheter/ansvar går ej att finna genom arbetsmiljölagen m.m. Ytterligare ansvar finns i annan reglering, men bara för de utbildningar som råder under högskoleverket. PHS är uppdragsutbildning och lyder sålunda inte under dessa skyldigheter.

**Mot bakgrund av Arbetsmiljöverkets skrivelse samt Försvarsmaktens råd och riktlinjer för gravida och ammande arbetstagare anser vi att den situation som beskrivs i den sistnämnda är identisk med den som råder på PHS avseende vapenhanteringen. Det föreligger skaderisk för fostret under hela graviditeten vid skytte med eldhandvapen. Det är bullret som är skadligt för fostret. Hörseln och utvecklingen därav kan skadas från tredje veckan i graviditeten och fram till förlossningen. Utöver hörseln kan bullret från vapen också orsaka blödningar i inre organ och skador på det centrala nervsystemet. Det blir sålunda omöjligt för gravid att utöva skytte utan risk för fosterskador. Försvaret förbjuder gravid att utöva skytte med eldhandvapen.